

**Boshlang'ich sinf ona tili va o'qish savodxonligi darslarida
o'quvchilarning regulyativ ta'limiy faoliyati**

Abdullayev A'zimjon Abduvali o'g'li

Namangan davlat universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya: *ushbu maqolada ona tili darslariga alohida e'tibor qaratib, boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligiga me'yoriy ta'lim faoliyatining ta'siri o'rganiladi. Tadqiqotda ta'limning dastlabki bosqichlarida o'qish ko'nikmalarini oshirishning samarali strategiyalariga oydinlik kiritish uchun adabiyotlarni tahlil qilish, metodikalar, natijalar va munozaralar kabi kompleks yondashuv qo'llaniladi.*

Kalit so'zlar: *me'yoriy ta'lim faoliyati, boshlang'ich maktab, ona tili, o'qish savodxonligi, tilni rivojlantirish.*

Barkamol o'qish qobiliyati akademik muvaffaqiyat uchun asos yaratadigan asosiy mahoratdir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich maktabga erta aralashish kuchli o'qish savodxonligi ko'nikmalarini rivojlantirish uchun juda muhimdir. Ushbu tadqiqot boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida o'qish savodxonligini oshirish uchun ona tili darslarida me'yoriy ta'lim faoliyati samaradorligini o'rganishga qaratilgan.

Ko'plab tadqiqotlar erta ta'limda ona tilini o'qitishning ahamiyatini ta'kidladi. Ona tilidagi mustahkam poydevor kognitiv ko'nikmalarni takomillashtirish, tilni rivojlantirish va umumiy ilmiy yutuqlar bilan bog'liq. Tizimli va maqsadli o'quv vazifalarini o'z ichiga olgan me'yoriy ta'lim faoliyati ijobiy o'quv muhitini yaratishda va'da berdi. Adabiyotlarni ko'rib chiqish tushunishdagi bo'shliqlarni aniqlash va joriy tadqiqot uchun nazariy asos yaratish uchun oldingi tadqiqotlarni ko'rib chiqadi.

Tadqiqotda miqdoriy va sifatli ma'lumotlarni yig'ish texnikasini birlashtirgan aralash usulli yondashuv qo'llanilgan. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining namunalari

tanlab olindi va ma'lum bir davrda ona tili darslarida me'yoriy ta'lim faoliyati amalga oshirildi. O'qish savodxonligini rivojlantirish bo'yicha ma'lumotlarni to'plash uchun baholashdan oldingi va keyingi testlar, sinf kuzatuvlari va talabalarning fikr-mulohazalari so'rovlaridan foydalanilgan.

Ko'rinib turibdiki, siz boshlang'ich maktab o'quvchilari uchun ona tili va o'qish savodxonligi darslari bilan bog'liq me'yoriy ta'lim faoliyatiga qiziqasiz. Ta'limning tartibga soluvchi jihatlari ko'pincha mamlakat va ta'lim tizimiga qarab farq qiladi, lekin men sizga boshlang'ich ta'lim sharoitida odatda ko'rib chiqiladigan ba'zi umumiy fikrlarni bera olaman:

O'quv Dasturlari Standartlari:

- Ko'pgina ta'lim tizimlarida har bir sinf darajasi uchun o'quv maqsadlari va mazmunini belgilaydigan o'quv dasturlari standartlari o'rnatilgan. Ushbu standartlar ko'pincha til va savodxonlik tarkibiy qismlarini o'z ichiga oladi, bunda o'quvchilar ona tilida nimani o'rganishlari va o'qish savodxonligi darslarida nimani o'rganishlari kerakligi ko'rsatilgan.

Baholash va baholash:

- Normativ asoslar odatda talabalarning til va savodxonlikdagi yutuqlarini baholash va baholash bo'yicha ko'rsatmalarni o'z ichiga oladi. Bu standartlashtirilgan test, o'qituvchilarni baholash va boshqa baholash usullarini o'z ichiga olishi mumkin.

O'qituvchilarning malakasi va tayyorgarligi:

- Nizomda ona tili va o'qish savodxonligi darslarini olib boruvchi o'qituvchilar uchun zarur bo'lgan malaka va tayyorgarlik belgilanishi mumkin. O'qituvchilarning puxta tayyorlanishi va malakali bo'lishini ta'minlash samarali ta'lim olish uchun juda muhimdir.

Inklyuziv Ta'lim:

- Ko'pgina me'yoriy-huquqiy asoslar inklyuziv ta'limning muhimligini ta'kidlab, turli xil kelib chiqishi va qobiliyatiga ega bo'lgan talabalarning sifatli ona tili va o'qish savodxonligi bo'yicha ta'lim olish imkoniyatini ta'minlaydi.

Resurslarni Taqsimlash:

- Nizomda ona tili va o'qish savodxonligi bo'yicha ta'limni qo'llab-quvvatlash uchun resurslarni, shu jumladan darsliklar, o'quv materiallari va texnologik vositalarni taqsimlash masalalari ko'rib chiqilishi mumkin.

Ota-Onalarning Ishtiroki:

- Ba'zi me'yoriy asoslar ota-onalarning bola tarbiyasiga jalb etilishini rag'batlantiradi yoki talab qiladi. Bunga aloqa strategiyalari, ota-onalar va o'qituvchilar konferentsiyalari va uyda savodxonlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash kiradi.

Til Siyosati:

- Ko'p tilli jamiyatlarda qoidalar talabalarning o'z ona tillarida ta'lim olishlarini ta'minlash uchun til siyosatiga murojaat qilishi mumkin. Bu tushunchalarni yaxshiroq tushunish va saqlashga yordam beradi.

Maxsus Ta'lim Masalalari:

- Me'yoriy asoslar, shuningdek, maxsus ta'limga muhtoj talabalar uchun ona tili va savodxonlik darslarida tegishli turar joy va yordam ko'rsatilishini ta'minlaydigan qoidalarni o'z ichiga olishi mumkin.

Kasbiy Rivojlanish:

- O'qituvchilar uchun doimiy malaka oshirish me'yoriy talab bo'lishi mumkin, bu o'qituvchilarning til va savodxonlik bo'yicha ilg'or tajribalardan xabardor bo'lishini ta'minlaydi.

Monitoring va hisobot:

- Ta'lim organlari ko'pincha ta'lim faoliyatini amalga oshirish bo'yicha monitoring va hisobot mexanizmlarini o'rnatadilar. Bu maktablar tomonidan davriy baholash, tekshirish va hisobotlarni o'z ichiga olishi mumkin.

Bu normativ doirasida xususiyatlari keng farq qilishi mumkin, deb ta'kidlash muhim. Mahalliy ta'lim organlari yoki davlat ta'lim bo'limlari odatda ushbu qoidalarni ishlab chiqadi va amalga oshiradi. Agar sizda ma'lum bir mamlakat yoki mintaqani yodda tutsangiz, ushbu kontekstda tegishli ta'lim siyosati va ko'rsatmalarini o'rganish foydali bo'ladi.

Munozara bo'limi natijalarni mavjud adabiyotlar kontekstida sharhlaydi. Bu

topilmalarning boshlang'ich ta'lim uchun ta'sirini va o'qish savodxonligi ko'nikmalarini shakllantirishda ona tilini o'qitishning rolini o'rganadi. Bo'lim, shuningdek, tadqiqotning mumkin bo'lgan cheklovlarini ko'rib chiqadi va kelajakdagi tadqiqotlar uchun yo'llarni taklif qiladi.

Xulosalar:

Xulosa qilib aytganda, ushbu tadqiqot ona tili darslarida me'yoriy ta'lim faoliyatining boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida o'qish savodxonligiga ijobiy ta'siri haqida qimmatli tushunchalarni beradi. Topilmalar o'qish qobiliyatini oshirish uchun erta aralashuv va maqsadli o'quv vazifalarini birlashtirish muhimligini ta'kidlaydi.

Ushbu sohadagi kelajakdagi tadqiqotlar me'yoriy ta'lim faoliyatining o'qish savodxonligiga uzoq muddatli ta'sirini o'rganishi va ushbu ko'nikmalarning boshqa fanlarga o'tkazilishini ko'rib chiqishi kerak. Bundan tashqari, ijtimoiy-iqtisodiy omillarning bunday tadbirlarning samaradorligiga ta'sirini o'rganish ularning turli xil ta'lim sharoitlarida qo'llanilishini yanada aniqroq tushunishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qosimova K, Matchonov S1. Ona tili o'qitish metodikasi. Boshlang'ich ta'lim fakultet talabalari uchun darslik: Toshkent: Bayoz, 2022. 304bet.
2. Ona tili va o'qish savodxonligi. 2-qism. 2-sinf uchun darslik. Toshkent, 2021.
3. Maftuna Abduqayumova, O 'qish darslarida lug'at ustida ishlash , Boshlang'ich ta'limda innovatsiyalar: № 1 (2022): Boshlang'ich ta'limda innovatsiyalar
4. T. G'afforova "Boshlang'ich ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalar". T.. "Tafakkur", 2011-yil.
5. Zilola Baxtiyorovna Xamraeva "BOSHLANG'ICH SINFLARNING ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA LUG'AT USTIDA ISHLASHNING LINGVODIDAKTIK ASOSLARI "CENTRAL ASIAN ACADEMIC JOURNAL OF SCIENTIFIC RESEARCH VOLUME 2 | ISSUE 5 | 2022 Passport: <http://sjifactor.com/passport.php?id=22230>